ЭКАЛОГІЯ СТАЛІЦЫ

Шэрынг роваравў, водараствaральныя фарбы, аздараўленне Свіслачы

ЦЯГАМ апошніх гадоў у Мінску назіраецца тэндэнцыя зніжэння аб'ёмаў шкодных выкідаў у атмасферу, а экалагічная сітуацыя ў цэлым застаецца стабільнай. Немалую ролю ў гэтым адыгрывае дзейнасць гарадскога камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, запэўніў яго старшыня Сцяпан ДУБНІЦКІ, які расказаў пра экалагічную палітыку сталіцы.

Больш ДМР

Мінск — не толькі буйны індустрыяльны цэнтр краіны, але і адзін з найпрыгажэйшых і найчысцейшых еўрапейскіх гарадоў. Дзеля захавання гэтага ў сталіцы прымаюцца ўсе меры, каб мінімізаваць узровень негатыўнага антрапагеннага ўздзеяння, расказаў старшыня камітэта прыродных рэсурсаў:

— Ва ўмовах высокай тэхнагеннай нагрузкі на наваколле, якую аказваюць прамысловыя прадпрыемствы і транспарт, цалкам прадухіліць негатыўныя наступствы гаспадарчай дзейнасці, вядома, немагчыма. Аднак палітыка Мінгарвыканкама і нашага камітэта, скіраваная на сбалансаванае развіццё гарадской інфраструктуры, ажыццяўляецца на аснове доўгатэрміновых экалагічных праграм і адпавядае прынцыпам нацыянальнай стратэгіі ўстойлівага сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны да 2020 года. Стратэгія экалагічнай палітыкі горада закладзена і ў генеральны план развіцця сталіцы з прылеглымі тэрыторыямі ў межах перспектыўнай гарадской мяжы.

5 чэрвеня стартуе рэспубліканская акцыя «Раскажы пра сваю крыніцу», якую Міністэрства прыроды праводзіць пад лозунгам «Уладкуем малую радзіму». Кожны, хто жадае паўдзельнічаць, можа даследаваць і добраўпарадкаваць крыніцу і даслаць матэрыялы на конкурс у Цэнтральны навукова-даследчы інстытут комплекснага выкарыстання водных рэсурсаў.

Кантрольная дзейнасць камітэта ў сферы абыходжання з адходамі накіравана на недапушчэнне захавання другасных матэрыяльных рэсурсаў (ДМР), павелічэнне іх вымання з адходаў і эксплуатацыю палігонаў у адпаведнасці з тэхнічнымі патрабаваннямі. Налета ўзровень вымання і перапрацоўкі ДМР павінен дасягнуць 30 %.

З мэтай прадухілення негатыўнага ўплыву адходаў на наваколле прадпрыемствам «Мінскводаканал», напрыклад, эксплуатуецца аб'ект па захаванні адходаў асадкаў збудаванняў біялагічных гаспадарча-фекальных сцёкавых вод. А арганізацыя «Гордарбуд» распрацавала перадпраектную дакументацыю па рэкультывацыі палігона «Паўночны».

Менш ПХБ

Летась падчас абследавання палігонаў «Трасцянецкі» і «Прудзішчы» камітэт знайшоў парушэнні пры захоўванні тут ДМР. Вінаватых асоб аштрафавалі больш чым на сем тысяч рублёў, а палігон «Прудзішчы» вывелі з эксплуатацыі. Камітэт таксама выдаў рэкамендацыі адносна эксплуатацыі палігона «Трасцянецкі», выкананне якіх запланавана на гэты год.

— За кошт павелічэння аб'ёмаў нарыхтоўкі асноўных відаў другаснай сыравіны летась выкарыстанне цвёрдых камунальных адходаў (ЦКА) склала 25,7 % ад утвораных, — паведаміў Сцяпан Дубніцкі. — Па выніках 2018-га паказчык вымання ДМР з ЦКА быў 14,7 %.

Каб не дапусціць забруджвання асяроддзя ўстойлівымі злучэннямі поліхлараваных біфенілаў (ПХБ), камітэт летась ажыццявіў 25 выбарачных праверак і 35 маніторынгаў суб'ектаў гаспадарання, якія працуюць з такімі адходамі. За 2016—2019 гады ў Мінску выведзены з эксплуатацыі 4603 адзінкі абсталявання, якое ўтрымлівае ПХБ. Гэта 73,6 % ад узроўню наяўнасці такога абсталявання ў 2015-м. У 2021 годзе па ўсёй краіне трэба вывесці з ужытку 50 % такога абсталявання ў параўнанні з лічбамі 2015-га.

Ровар і самакат супраць аўто

Летась аб'ём выкідаў забруджваючых рэчываў у атмасферу застаўся на ўзроўні мінулых гадоў — 18,3 тысячы тон. А мадэрнізацыя вытворчых працэсаў, змяненне сыравіны і матэрыялаў, якія ўжываюцца, і пераход на выкарыстанне водараствaральных фарбаў дазволілі знізіць выкіды арганічных лятучых злучэнняў у паветра і павысіць эфектыўнасць газачыставога абсталявання, паведаміў старшыня камітэта. Тым не менш Заводскі, Фрунзенскі і Партызанскі — раёны з найбольшай эмісіяй, а больш за 80 % выкідаў ствараюць мабільныя крыніцы — транспарт. Летась яны спрадукавалі 130,1 тысячы тон выкідаў. Аднак гэта на 5,5 тысячы менш, чым у 2018-м.

— Скарачэнне выкідаў абумоўлена абнаўленнем парка аўтатэхнікі, аптымізацыяй арганізацыі дарожнага руху, большым выкарыстаннем грамадскага транспарта замест асабістага. А таксама — павышэннем якасці маторнага паліва, пераводам асабістых аўто на работу на кампрымірываным звадкаваным газе і развіццём сеткі электробусаў, — растлумачыў Сцяпан Дубніцкі.

Усё больш папулярнымі становяцца ровары, многія перайшлі на самакаты. З вясны ў пракаце з'явіліся электраровары.

Зоны рэкрэацыі і батанічныя помнікі

Сталіца можа пахваліцца не толькі мерапрыемствамі па ахове экалогіі, але і выдатнымі помнікамі расліннага і жывёльнага свету.

За экалагічнай абстаноўкай у горадзе сочаць на пунктах назіранняў маніторынгу атмасфернага паветра ў прамысловых раёнах Мінска: на праспекце Незалежнасці і вуліцах Ціміразева, Каржанеўскага, Радыяльнай, Герояў 120-й дывізіі.

Яшчэ ў 2016-м зацверджаны мерапрыемствы па аздараўленні ракі Свіслач, яе прытокаў і прылеглай тэрыторыі. Яны прадугледжваюць стварэнне ачышчальных збудаванняў паверхневых сцёкавых вод, умацаванне берагавой лініі, уладкаванне ў прыбярэжнай зоне вела- і экасцежак, месцаў для рэкрэацыі і турызму. Гідрахімічны статус Свіслачы ацэньваецца як выдатны і добры.

На тэрыторыі горада існуе чатыры асабліва ахоўныя прыродныя тэрыторыі. Гэта батанічны сад, парк камянёў, заказнікі Лябяжы і Сціклева. У 2017-м у Мінску з'явілася восем батанічных помнікаў прыроды мясцовага значэння: дубова-ліпавы масіў «Белая дача» з дрэвамі ўзростам 100—120 гадоў, «Векавая алея» і «Векавая дуброва» парка «Курасоўшчына», «Клёны Аляксандраўскага сквера» — два дрэвы, якім каля 140 гадоў, «Ясень Аляксандраўскага сквера», пасаджаны прыкладна ў сярэдзіне XIX стагоддзя, «Ліпа Губернатарскага саду», «Таполя-велікан», «Векавы дуб» у парку Горкага.

У сталіцы можна знайсці 35 відаў рэдкіх раслін і дзікіх жывёл, якія занесены ў Чырвоную кнігу. Створана 11 экасцежак, найбольш папулярныя з якіх — «Горад птушак», «Каменная горка» і «Чыжоўка».

Ірына СІДАРОК, фота аўтара.

МІЖНАРОДНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

ЗНІШЧЫЦЬ ШКОДНЫЯ АДХОДЫ

НА тэрыторыі многіх прадпрыемстваў і сельгасарганізацый па сёння захоўваюцца асабліва шкодныя адходы, якія могуць істотна забрудзіць наваколле і пагоршыць здароўе людзей. Як вырашыць гэту праблему?

Стойкія арганічныя забруджвальнікі (САЗ) — гэта група хімічных рэчываў, вельмі ўстойлівых да натуральнага распаду. Акрамя доўгага тэрміну існавання, яны характарызуюцца вельмі высокай таксічнасцю і здольнасцю назапашвацца ў жывых арганізмах.

На тэрыторыі нашай краіны, як напамін пра СССР, назапашана вялікая колькасць САЗ — у выглядзе састарэлага абсталявання (сілавых кандэнсатараў і трансфарматараў), якое ўтрымлівае поліхлараваныя біфенілы (ПХБ), і непрыдатных, забароненых да выкарыстання пестыцыдаў. Па падліках спецыялістаў, апошніх у Беларусі знаходзіцца больш за 10 тысяч тон. Каля 15 % з іх захоўваецца на тэрыторыі сельгаспрадпрыемстваў і райаграсэрвісаў, 44 % — на КУП «Комплекс па перапрацоўцы і захаванні таксічных прамысловых адходаў Гомельскай вобласці», 41 % — у падземных сховішчах. Агульная колькасць выяўленых ПХБ-утрымліваючых кандэнсатараў — каля 35 тысяч адзінак, трансфарматараў — 252 адзінкі з агульным утрыманнем ПХБ больш за тысячу тон.

Больш за ўсё непрыдатных пестыцыдаў сёння захоўваецца ў Гомельскай вобласці (7290,711 тоны) і ў Віцебскай вобласці — 1520,393 тоны. Менш за ўсё іх на Брэстчыне — 6,061 тоны.

Як бок Стакгольмскай канвенцыі аб стойкіх арганічных забруджвальніках (з 2004 года) Рэспубліка Беларусь згодна з узятымі на сябе абавязацельствамі павінна да 2025 года завяршыць эксплуатацыю ўсяго абсталявання, што ўтрымлівае ПХБ, а да 2028 года — цалкам ачысціць ад гэтых рэчываў сваю тэрыторыю.

Як расказала **начальнік галоўнага ўпраўлення рэгулявання абыходжання з адходамі, біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Мінпрыроды Вольга САЗОНАВА**, для гэтага Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя рэалізуе два праекты міжнароднай тэхнічнай дапамогі на агульную суму больш за 12 мільёнаў долараў ЗША.

У рамках праекта «Устойлівае кіраванне стойкімі арганічнымі забруджвальнікамі і хімічнымі рэчывамі ў Беларусі» ГЭФ-6 прадугледжваецца экалагічна бяспечнае знішчэнне 2370 тон ПХБ-утрымліваючых адходаў, якія захоўваюцца на тэрыторыі прадпрыемстваў-уласнікаў (каля 60 % ад агульнай колькасці), і 1900 тон шкодных пестыцыдаў. Будуць ліквідаваны ўсе склады такіх пестыцыдаў, якія належаць сельгаспрадпрыемствам, а самі рэчывы — абясшкоджаны. Плануецца таксама дэтальна абследаваць пяць падземных сховішчаў непрыдатных пестыцыдаў.

У рамках праекта ЮНІДО «Узгодненае кіраванне ўтылізацыяй азонаразбуральных рэчываў і стойкіх арганічных забруджвальнікаў у Беларусі, Украіне, Казахстане і Арменіі» на тэрыторыі комплекса па перапрацоўцы і захаванні таксічных прамысловых адходаў Гомельскай вобласці ствараецца прадпрыемства па экалагічна бяспечным абясшкоджванні і перапрацоўцы непрыдатных пестыцыдаў і іншых небяспечных адходаў у аб'ёме да дзвюх тысяч тон у год.

Настасся АЛЯКСЕЕВА.